

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ANAVATANA GÖÇ EDENLER

**Türkiye Cumhuriyeti'nde (1923-1938)
Mübadil, Muhacir ve Mülteciler**

GENEL BİR BAKIŞ

ARKEOLOJİ SANAT YAYINLARI

ANAVATANA GÖÇ EDENLER

Türkiye Cumhuriyeti'nde (1923-1938)
Mübadil, Muhacir ve Mülteciler

GENEL BİR BAKIŞ

Yayına Hazırlayan
Nezih Başgelen

ARKEOLOJİ SANAT YAYINLARI

ARKEOLOJİ VE SANAT YAYINLARI

ANAVATAN'A GÖÇ EDENLER

Türkiye Cumhuriyeti'nde
Mübadil, Muhacir ve Mülteciler
(1923-1938)
GENEL BİR BAKIŞ

Yayına Hazırlayan
Nezih BAŞGELEN

Eski fotoğraflar ve haritalar:
Nezih Başgelen Koleksiyonu

Gözden geçirilmiş ve genişletilmiş
4. baskı İstanbul 2011

Baskı:
Net Kirtasiye Tan. ve Matbaa San. Tic. Ltd. Şti.
Taksim Cad. Yoğurtçu Faik Sok. No: 3 Beyoğlu-İstanbul
Tel.: (0212) 249 40 60

ISBN: 978-605-396-039-3

©2010 Arkeoloji ve Sanat Yayınları
Her türlü yayın hakkı saklıdır / All rights reserved.
Yayınevinin yazılı izni olmaksızın elektronik mekanik,
fotokopi ve benzeri araçlarla ya da diğer kaydedici cihazlarla
kopyalanamaz, aktarılamaz ve çoğaltılamaz.

Kitabevi/Satış Mağazası:

arkeo_{pera}

Yeniçarşı Cad. No: 16/A, Galatasaray, İstanbul
Tel.: 0 212 249 92 26 Fax: 0 212 244 31 64
www.arkeolojisanat.com / info@arkeolojisanat.com

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkındaki Yönetmeliğin 5. Maddesi'nin
ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

İÇİNDEKİLER

Cumhuriyet Dönemi'nde (1923-1938) Mübadil, Muhacir ve Mülteciler ile İlgili Yayınlanmış Önemli Bir Kaynak Hakkında	7
İskân İşleri	10
Osmanlı Hükûmeti Zamanındaki Vaziyet	10
Cumhuriyet Devrindeki Vaziyet ve Görülen İşler	11
15 Yıl İçinde Mübadil, Muhacir ve Mülteci Sıfatı ile Gelen Göçmenler	12
15 Yıl İçinde Yapılan Yardımlar	13
1923 Senesinden İtibaren Mübadil, Muhacir ve Mülteci Aile ve Nüfus Adetleri ile Bütçeden Yapılan Sarfıyat Miktarı 1923-1937	14
Mübadillere Aile ve Nüfus Miktarı ile Bunlara Verilen Mallar 1924-1934	15
Muhacir ve Mültecilerin Aile ve Nüfus Miktarı ile Bunlara Verilen Emval 1923-1934	17
2510 Sayılı Kanun Hükmüne Göre 1934 Senesinden 1938 Haziranına Kadar Gelen Göçmenler	18
I- Geldikleri Memleketler İtibariyle Aile ve Nüfus Miktarları	18
II- İskân Vaziyeti	18
1923 Senesinden 1934 Senesine Kadar Yapılan Bilûmum Yardımlar	18
1- Ev, Dükkân, Arazi Tevziyatı	18
A- Hakirzedeler ve Şark Mültecileri	18
B- Mübadil, Muhacir ve Mülteciler	19
C- Toprağa Muhtaç Yerli Çiftçiler	19
2510 Sayılı Kanun Hükümlerine Göre 21 Haziran 1934 Tarihinden Mayıs 1938 Nihayetine Kadar Tevzi Edilen Toprak Miktarı	19
1923 Senesinden 1934 Senesine Kadar Yapılan Bilûmum Yardımlar	20
Muhtelif Yıllarda Alınan ve Dağıtılan Çift Hayvanı, Araba ve Pulluk Miktarı 1934-1937	21
1934 Senesinden 15 Haziran 1938 Tarihine Kadar Yapılan Yemlik ve Tohumluk Tevziyatı	21
Vilâyetler İtibarı ile Yapılan Ev Miktarı 1934-1938	22
Muhacir ve Mültecilerin Aile ve Nüfus Miktarı ile Bunlara Verilen Emval 1928-1934	23

RESİMLER

Tatar Pazarcık	23	Prilep - Manastır	35
Kandiye - Girit	24-25	Berat	36
Rodos	26	İşkodra	37
Midilli	27	Elbasan	37
Selanik	28	Yanya	38-39
Ruşçuk	29	Kavala	40
Mostar	30	Florina	41
Saraybosna	31	Velestino	42
Üsküp	32-33	Gümülçine	43
Veles/Köprülü	34	Filibe	44

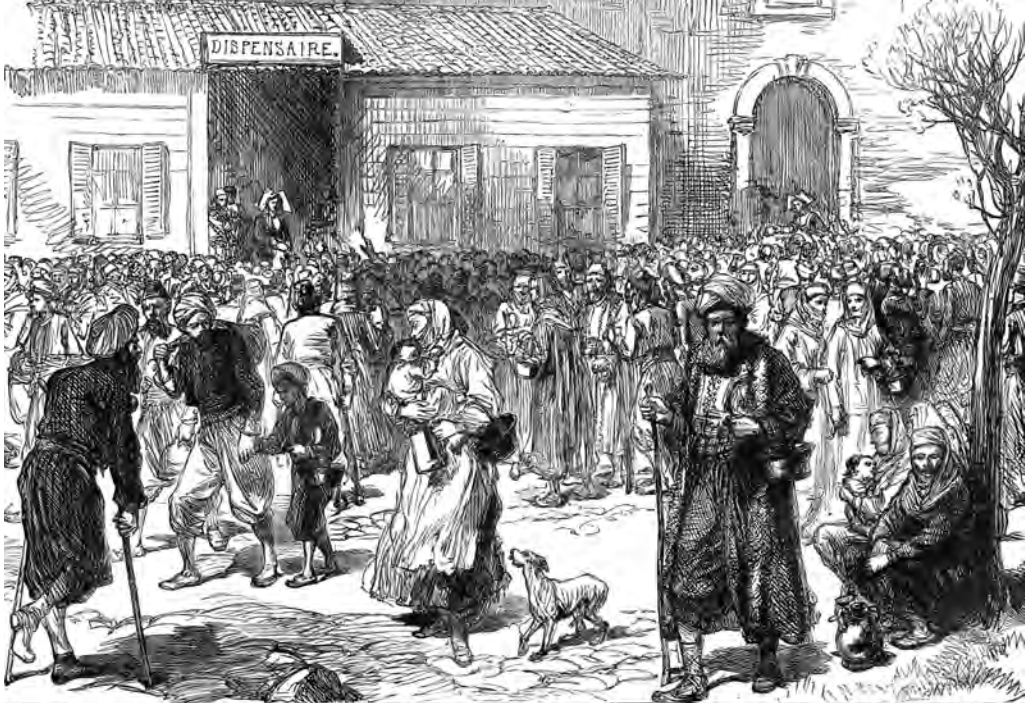
93 harbinde (1877-78) Ruşuk ve Vidin'den gelen Osmanlı muhacirlerinin o dönemde Avusturya-Macaristan'ın kontrolünde olan Bazias'a (Romanya) varışlarını gösteren gravür.

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE (1923-1938) MÜBADİL, MUHACİR VE MÜLTECİLER İLE İLGİLİ YAYINLANMIŞ ÖNEMLİ BİR KAYNAK HAKKINDA

Mehmet Ali Gökaçtı (1963 - 2008)'nın aziz hatırasına

Yakın tarihimizde Mora İsyanı sonrası (1827-1837), “93 Harbi” olarak bilinen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, 1881’de Tesalya’nın bırakılması, 1897 Girit İsyanı ve 1912-1922 yılları arasındaki savaşlar nedeniyle Osmanlı İmparatorluğu’nun yayıldığı coğrafyada, Adriyatik kıyılarından Ege Adaları’na, Kafkaslar’dan Arabistan’a değin bırakılan topraklardan büyük göçler yaşanmıştır. Balkan Savaşı (1912-1913) bozgununda yüzbinlerce Müslüman çekilen Osmanlı ordusunun peşinden doğdukları toprakları terk ederek İstanbul’a ve Anadolu’ya sığınmak zorunda kalmış, 1922 yılında ise Kurtuluş Savaşı’nda yenilen ve bozulan Yunan ordusunun ardından bu sefer Batı Anadolu’daki Ortodoks Rumlar’ın büyük bölümü Yunanistan’a sığınmıştır.

Lozan Barış Konferansı toplandığında öncelikli olarak sığınmacıların, esirlerin ve geride kalanların durumu ele alınmıştır. İngiltere temsilcisi Lord Curzon’un teklifi ve Milletler Cemiyeti görevlisi Norveçli Dr. Fridtjof Nan-

93 harbi muhacirleri İstanbul Pangaltında’daki Latin dispanserinin önünde.

sen'in raporu doğrultusunda Lozan'da 30 Ocak 1923'te Yunanistan'daki yerleşik Müslümanlar'la Türkiye'de yerleşik Ortodoks Rumlar'ın zorunlu göçünü öngören "Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi'ne ilişkin Sözleşme ve Protokol" imzalanmıştır. Bu sözleşme uyarınca 1 Mayıs 1923'ten başlayarak İstanbul'daki Ortodoks Rumlar ile Batı Trakya'daki Müslümanlar hariç Yunanistan'da yerleşik bütün Müslümanlar Türkiye'ye, Türkiye'de yerleşik bütün Ortodoks Rumlar da Yunanistan'a gönderilmiştir. 1923-1930 arasındaki Nüfus Mübadelesi'nde Anadolu'daki yaklaşık 2.200.000 Rum'un Yunanistan'a, Yunanistan'daki 500.000 Türk'ün Türkiye'ye geldiği öngörülmektedir.

Balkan Savaşı'nda kaybettiğimiz coğrafyanın muhacirleri Anavatan yolunda.

Mübadillerin yeni bir yaşama doğru olan yolculukları, onları İzmir'den (solda) ve Selanik'ten (üstte) götürecek olan bir gemiyle başlıyor. Evleri ise artık çok gerilerde kalacak.

Batı Trakya Türkler'i ve İstanbul Rumlar'ı yanı sıra -Lozan antlaşması ile Türkiye'ye verilen- Bozcaada (Tenedos) ve Gökçeada (İmroz) adalarındaki Rumlar da mübadele dışında tutulmuştur.

Özellikle mübadele ile ilgili son yıllarda çok sayıda araştırmanın yapıldığı çeşitli yayınların çıkarıldığı görülmektedir. Bu konuda Cumhuriyet'in 15. Yılı dolayısıyla 1938'de çıkarılan 611 sayfalık anıtsal eserde önemli bilgiler bulunmaktadır. Oldukça nadir rastlanan ve arşivimizde özgün bir nüshası olan bu "On Beşinci Yıl" kitabında İskan İşleri başlığı altında 1923-1938 yılları arasında gelen Mübadil, Muhacir ve Mülteciler ile ilgili ilk elden resmi kaynaklara dayanan pek çok istatistik, liste ve bilgiler yer almaktadır.

İlgili çalışmalarda bugüne kadar pek kullanılmayan ve kaynakçalarda yer verilmeyen bu bölümün, bir referans kaynağı olabilmesi için tıpkıbasımının yer aldığı bu yayında ayrıca konuyu destekleyen arşivimizden seçtiğimiz tarihi harita, gravür ve fotoğraflara da yer verilmiştir. Mübadele konusunda *Nüfus Mübadelesi: Kayıp Bir Kuşağın Hikayesi*, (İstanbul 2003) eserinin yazarı, 06 Kasım 2008'de Beşiktaş Vapuru'nda geçirdiği ani kalp krizi sonucu genç yaşta kaybettiğimiz tarihçi, araştırmacı-yazar, değerli dostumuz sevgili Mehmet Ali Gökaçtı'nın (1963-2008) anısına yayınladığımız bu tıpkıbasımın konu ile ilgili yeni çalışmalara yararlı olmasını dileriz.

Nezih Başgelen

İskân işleri

Osmanlı Hükûmeti zamanındaki vaziyet :

Muhacirlik; bizde devlet gücünün izine ve anın med ve cezirine uyarak yayım devirlerinde yeni açılan topraklara yürüyüp yayılmakla ve dönüm devrinde de yine ona uyarak geri gelmekle ve toplanmakla başlar.

Avrupa yayımlarında ordulara yardımcı olarak giden halk ve anın arkasından yürüyen Türk Ulusu ve Oymakları hükûmete hiç bâr olmadan kendi kendilerine yeni sahalarda yerleşmişler ve bu suretle hiç bir tedkik ve teşekküle tâbi olmadan gelişi güzel yürüyen bu göç ve yerleşmeler ekseriya istikrarsızlıkla karşılaşmıştır.

Muhaceret işleriyle yakından alâkadar olunması Türkiyede Kırım harbinin müteakip başlamış ve 1293 harbinden sonra birden akıp gelen milyonlarca Rumeli halkının yerleşme işleri Osmanlı hükûmetini ancak harekete getirebilmiştir.

O zaman yapılabilen iş; payitaht olan İstanbulla vilâyet ve kazalarda teşekkül eden İskânı Muhacirin komisyonları marifetiyle muhacirlere yalnız toprak yardımı yapmaktan ibaret kalmıştır.

Bu devrede gelen ve istedikleri yerde konuklayıp kendi kendilerine yerleşen göçmenlere Osmanlı hükûmeti hiç bir istikamet vermediği gibi bunların mikdarlarını, soy ve dillerini, yerleştikleri yerleri tesbit etmeğe, velhasıl ne mazileri ve ne de hal ve istikballeriyle meşgul olmağa lüzum bile görmemiştir.

Kendilerinin ve hayvanlarının yaşayış şartlarını gözönüne alarak iskân sahalarını kendi kendilerine intihap eden ve adetleri yüz binleri aşan bu göçmenler ekseriyetle bataklık sahalara yerleşmişler ve bu yüzden kısmi âzami sıtma salgınları altında mahvolarak ana vatanın her tarafında bıraktıkları ürünlerle mazinin acı birer hâtırasını bugünkü nesle terketmişlerdir.

Meşrutiyetin ilânını müteakip Devlet teşkilâtında yer almaya başlayan iskân işlerine ancak bundan sonra nizamname ve talimatnamelerle istikamet verilebilmiştir.

Cümhuriyetin ilânına kadar geçen on beş senelik meşrutiyet devrinde gerek Balkan harbi ve gerek Umumî harp dolayısıyla göç edenlere de yalnız toprak gösterilmek suretiyle yardım yapılarak iskân mahallerinin sıhhi durumlarıyla memleket dahilindeki Kültür bakımları ve bunların yerleşme esasları ve müstahsil vaziyete sokulmaları hiç düşünülmemiş ve temini cihetine gidilmemiştir.

Bu sebeple ana yurda gelen göçmenler memleket dahilinde büyük sefaletlerle yeni yeni hicretler yapmışlar, ve gelişi güzel yayılmışlardır.

İşte bu suretle gerek ölçüsüz yapılan iskânlar ve gerek memleket dahilinde olan göçler gelen soydaşlarımızın kısmı azamının hayatına mal olmuştur.

Osmanlı hükûmetince iskân işlerine tahsis olunan para ancak memur maaşını karşılayacak bir miktarda olup göçmenlerin sevk ve iaseleri ve müstahsil vaziyete girmeleri için bütçeden para sarfına bile lüzum görülmemiştir.

Cümhuriyet devrindeki vaziyet ve görülen işler :

Millî savaş devresinde bilhassa Yunan istilâsına uğrayan yerlerden kaçanları barındırmak ve bunlara bakmak mühim bir iş şeklinde tecelli etmiş ise de aVrılık savaşında daha mühim işleri ön sıraya koymak mecburiyeti karşısında gerek batı ve gerek güney cebhelerinden gelmiş bulunan mültecilerle geniş mikyasta uğraşmağa millî hükûmet vakit bulamamış ve iskân işini ikinci sıraya bırakmıştır.

Millî Savaşın Mutlu kurtuluşa ulaşmasını ve Cümhuriyetin ilânını müteakip iskân işleri de birinci sırada ve mühim bir şekilde yer tutmuştur. Bir taraftan düşman istilâsına uğrayan yanan ve yıkılan yurtları şenlendirilmekle beraber halkına yardım etmeği, diğer taraftan da Lozan muahedesiyle kabul olunan mübadele işini muvaffakiyetle başa çıkarmağı en mühim vazife bilen Cümhuriyet hükûmetimiz daha kuruluşunun ilk senesinde (1923) mübadele, imar ve iskân vekâletini teşkil ederek o vakte kadar bir Umumî Müdürlük tarafından idare edilmekte olan iskân işlerini bu vekâlete vermiştir.

Gerek teşkilât ve gerek bütçe bakımlarından lâyük olduğu mevkii cümhuriyet devrinde bulan ve devletin en mühim bir teşekkülü sırasına geçen iskân işleri bu suretle vekâlet halinde bir sene kadar idare edildikten sonra Dahiliye Vekâletine devrolunmuş ve mezkûr Vekâlete bağı Umum Müdürlük tarafından idare edilmeğe başlanmıştır.

Âhiren 1935 Teşrinisanisinde kabul edilen bir kanunla Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletine verilen iskân işleri hâlen bu Vekâlete merbut Umum Müdürlük teşkilâtıyla idare edilmekte bulunmuştur.

Cümhuriyetin ilk senesinde ilk iş olarak Yunan istilâsına uğrayan mahallerde yurtları yanan ve yıkılan vatandaşlara yardıma koşulmuş, bir taraftan bunların iskânları temin edilmekle beraber diğer taraftan da harap olan mahallerin imar ve ihyasiyle uğraşılmıştır.

Lozan mecburî mübadele mukavelenamesinin mer'iyete girdiği 6/Ağustos 1924 (1340) tarihinden itibaren de Türk tebaası Rumlarla Yunan tebaası İslâmların mübadelesine başlanmış ve 934 senesine kadar bilhassa bu mübadillerin iskânı, yerleştirilmeleri ve istihkalarına mukabil mal ve nakit vermek suretiyle işlerinin tasfiyesiyle iştigal edilmiştir.

Türk soyu ve diline mensup soydaşlarımızın dış memleketlerden getirilmeleri ve Anavatanda yurtlaştırmaları keyfiyeti bilhassa 1934 Haziranında kabul olunan 2510 sayılı kanunla çerçevelenmiş ve iskân işleri bu kanunla Cümhuriyete lâyük bir şekilde yürümeğe başlamıştır.

Memlekete kabulü lâzım gelen göçmenlerin miktarı ile bunların yerleşecekleri yerler; bütçenin imkân ve müsaadesine ve iskân mahallerinin sıhhi, ziraî ve ekonomik durumlarına göre önceden tayin ve tesbit edilmekte ve bu suretle her seneye mürettep olan miktar ilkbahar mevsiminden itibaren memlekete nakil ve iskân olunmaktadırlar.

Romanya ve Bulgaristandan gelecek göçmenler Köstence ve Varna limanlarına gönderilen devlet vesaitile bütün eşya ve hayvanlarile birlikte getirilerek sevk istikametlerine göre doğruca Kavak, Tuzla ve Marmara Ereğlisi iskelelerine çıkarılmakta ve buralardaki tahaffuzhanelerde sıhhi muamelelere tâbi tutulduktan sonra trenlerle iskân yerlerine sevkedilmektedirler.

Bulgaristanın Filibe konsolosluğumuz havzasında bulunan ve kara yoluyla gelen bir kısım soydaşlarımızın kabul muamelesi de Edirne'de yapılmakta, idarî ve sıhhi bütün muameleleri orada tekemmül ettirildikten sonra mahalli müretteplerine yollanmaktadırlar.

Bu suretle kabul ve iskân yerlerine sevk edilen göçmenlere 2510 ve 2848 sayılı kanunlar hükümlerine göre toprak ve tohumluklar; ihtiyacı olanlara çift hayvanı, alâtı ziraîye; sanatkârlara dükkân ve sermaye verilmekte ve bunların bir senelik işeleri temin edilmekte olduğu gibi bütçenin müsaadesi nisbetinde de evleri yapılmaktadır.

Bu evlerin bir kısmı mevcut köylere ilâve ve bir kısmı da yeniden köy kurulmak suretiyle inşa ettirilmekte olup aynı zamanda su ve yol ihtiyaçlarının da düşünülmesi ve icap eden tedbirlerin alınması sayesinde eski köyler canlandırılmakta ve ıssız yerler şenlendirilerek memleketin imarını canlı bir surette gösteren nümune köyleri vücade getirilmektedir.

İzah olunan esaslar dahilinde aziz Cümhuriyetimizin her türlü yardım ve müzaheretine nail olan göçmenler; kısa bir zaman içinde müstahsil bir vaziyete getirilerek anayurdun en nafi uzvu olmaları temin edilmektedir.

15 yıl içinde mübadil, muhacir ve mülteci sıfayile gelen göçmenler :

Muhtelif harpler neticesinde ana yurttan ayrılan illerdeki Türklerden 1923 senesinden 1937 senesi nihayetine kadar yani Cümhuriyetin 15 yılı içinde 196266 hanede 771611 nüfus ana vatana gelmiş ve bunlar için devlet bütçesinden 30.191.851 lira sarfedilmiştir.

Bunların mübadil, muhacir ve mülteci sıfatıyla geliş vaziyetleri aşağıda gösterildiği veçhile :

Geldikleri seneler	Geliş vaziyetleri	Hane	Nüfus
1923—1934	Mübadil	99709	380243
1923—1934	Muhacir ve mülteci	58027	247295
1934—1937	Muhacir ve mülteci	38530	144073
	Yekûn	196266	771611

İnkisam etmektedir.

1934 senesinden 1937 senesi nihayetine kadar 2510 sayılı kanun hükümlerine göre getirtilen 38530 hanede 144073 nüfus göçmenden :

17644	hanede	68973	nüfus	Romanyadan,
18046	»	64795	»	Bulgaristandan,
2217	»	8538	»	Yugoslavyadan ve
623	»	1767	»	diğer ecnebi memleketlerden gelmiş olup

aşağıda gösterildiği üzere :

22768	»	84675	»	Trakya vilâyetlerine,
13639	»	51381	»	Cneup ve Orta Anadolu vilâyetleriyle
				Ege sahillerine
2123	»	8017	»	Şark vilâyetlerine sevk ve iskân edilmişlerdir.

15 yıl içinde yapılan yardımlar :

(A) : 1923 senesinden 1934 senesine kadar dağıtılan ev, dükkân, arazi, tohumluk, çift hayvanı, ziraat levazımıyla sanatkârlara verilen sermaye miktarı:

1 — Mecmuu 193394 hanede 789489 nüfus tutan harikzede, Şark mültecisi, mübadil, muhacir ve mülteci ve yerli topraksız çiftçilere 118680 ev, 15355 dükkân, 11381 arsa, 626 tarla, 6.787.234 dönüm arazi, 157422 dönüm bağ ve 168659 dönüm bahçe tevzi olunmuş,

2 — Bundan başka 7.612.359 kilo muhtelif tohumluk ve keza 1720 kutu ipek böceği tohumu, 22994 adet çift hayvanı, 27501 pulluk, 20 araba, 12 traktör, 25 çayır ve orak makinası ve daha birçok ziraat levazımıyla sanatkâr muhacirlere 15238 lira sermaye verilmiştir.

(B) : 1934 senesinden Mayıs 1938 nihayetine kadar 2510 numaralı kanun mucibince yapılan yardımlar :

1 — Muhacir ve mültecilerle, memleket dahilinde naklen iskân olunanlar, topraksız veya az topraklı yerli çiftçiler, yerleştirilen göçebeler, Seylap ve heyelan gibi âfete uğrayanlardan 88695 aileye 2.999.825 dekar arazi tevzi olunmuştur.

Bu miktardan 28529 aileye isabet eden 1.104.305 dekar arazinin Tapu muamelesi ikmal edilerek senetleri sahiplerine verilmiş bulunmaktadır.

2 — 124534 nüfuslu 33943 aileye 1.360.989 lira tutarında 23.389.811 kilo yemeklik buğday, 387357 lira tutarında 7.150.777 kilo tohumluk buğday ve 128059 kilo da muhtelif tohumluk tevzi edilmiştir.

3 — Ayrıca 15770 çift hayvanı, 231 at, 18874 pulluk, 1782 araba ve 18695 lira döner sermaye dağıtılmıştır.

4 — 1934—1937 yıllarında yaptırılıp dağıtılan ev miktarı: (12489) u Trakya'da ve (6171) i diğer vilâyetlerde olmak üzere (18660) dır. 1938 senesi içinde de 2026 evin inşasına başlanmış olup bu meyanda 4 köy de yeniden kurulmuş olacaktır.

**1923 senesinden itibaren gelen mübadil, muhacir ve mülteci
aile ve nüfus adetleriyle bütçeden yapılan sarfiyat miktarı
1923 — 1937**

Seneler	Aile adedi	Nüfus adedi	Bütçeden yapılan sarfiyat	
			Lira	K.
1923	50 259	19 6420	6 094 983	00
1924	52 221	20 8886	5 286 118	83
1925	9 815	39 634	2 906 192	15
1926	8 201	32 852	892 453	65
1927	6 805	27 172	2 123 675	91
1928	10 143	40 570	742 521	95
1929	4 785	19 133	974 195	98
1930	3 490	13 964	174 858	91
1931	2 945	11 648	75 537	97
1932	2 905	11 603	258 525	94
1933	6 167	25 656	292 921	33
Yekûn	157 736	627 538	19 821 985	62
1934	9 314	33 503	499 326	00
1935	15 050	55 586	21 640 09	36
1936	7 166	28 220	27 500 00	00
1937	7 000	26 764	49 565 30	00
Yekûn	38 530	144 073	10 369 865	36
Umumî yekûn	196 266	77 1611	30 191 850	98

Mübadillere aile ve nüfus miktarı ile bunlara verilen mallar
1924 - 1934

Vilâyetler	Aile adedi	Aile nüfus	Hane	Dükkan	Ar-a	Tarla	Bağ	Bahçe
Adana	1 640	5 862	1 640	344	41	45 187	2 870	84
Afyon K.H.	109	358	74	—	—	3 472	—	58
Aksaray	1 076	3 186	747	22	—	12 561	2 178	2 273
Amasya	475	2 087	446	45	1	14 886	1 549	—
Ankara	185	925	135	159	56	16 426	286	290
Antalya	1 087	4 016	1 033	228	—	106 780	939	—
Aydın	2 264	8 312	1 863	201	144	97 256	—	12 466
Bahkesir	7 541	25 515	7 018	1 583	958	131 541	606	906
Bilecik	771	2 665	—	—	—	11 308	2 696	3 393
Bolu	14	122	5	9	—	3 131	—	—
Burdur.	102	380	98	8	—	2 403	330	57
Bursa	7 082	31 058	5 317	719	1 844	150 221	4 445	33 885
Çanakkale	2 143	9 646	2 709	152	8	87 894	1 091	3 492
Çankırı	2	5	2	—	—	—	—	6
Çorum	428	1 680	181	83	42	18 697	270	150
C. Bereket	502	2 396	486	48	16	13 482	—	960
Denizli	490	1 740	193	141	—	14 511	—	—
Dişarbakır	3	8	2	4	—	296	—	—
Edirne	10 354	24 706	10 358	128	243	440 334	11 998	3 485
Elâziğ	174	651	174	—	—	11 484	—	—
Erzincan	272	945	272	—	—	11 805	—	—
Eskişehir	255	1 214	186	29	214	4 633	1	—
G. Anteb	119	438	117	—	—	8 082	—	—
Giresun	216	832	214	39	—	938	—	6 118
Gümüşane	17	130	839	—	—	11 191	—	—
İç l	143	543	143	16	—	5 974	—	32
İzmir	13 234	62 947	5 000	3 000	—	100 000 0	5 000	5 000
İsparta	264	984	254	38	—	6 281	830	193
İstanbul	8 710	33 328	2 533	2 000	—	937 449	12 158	—
Kastamonı	97	333	94	27	—	771	13	—
Kayseri	1 644	6 150	1 640	119	—	65 244	3 721	3 008
Kırklareli	4 626	19 739	4 437	192	—	151 099	3 005	—
Kocaeli	5 071	17 074	1 688	295	27	111 218	—	—
Konya	1 022	4 023	1 021	156	—	22 858	32	492
Kütahya	176	669	139	64	3	4 145	—	—
Malatya	1	4	1	—	—	—	—	—
Manisa	3 662	15 468	2 349	155	423	45 572	22 893	798

**Mübadillerin aile ve nüfus miktarı ile bunlara verilen mallar
1924-1934**

Vilâyetler	Aile adedi	Aile nüfusu	Hane	Dükkan	Arsa	Tarla	Bağ	Bahçe
Maras	193	842	103	—	—	5 000	1 711	274
Mersin	803	3 091	680	115	11	23 264	1 075	942
Muğla	674	2 401	641	99	—	27 040	—	89
Niğde	3 969	15 750	—	120	—	134 706	—	—
Ordu	332	1 438	389	178	148	21 174	—	24
Samsun	6 288	23 454	4 209	511	544	112 997	—	—
Sinop	225	920	104	41	—	8 202	—	—
Sivas	486	1 918	288	15	—	25 636	—	—
S. Karahisar	1 425	5 617	1 515	—	—	58 460	—	—
Tekirdağ	6 430	23 221	3 179	361	266	290 571	18 878	1 722
Tokat	1 630	6 209	1 325	25	—	75 868	—	—
Trabzon	77	363	77	65	—	590	—	—
Urfa	1	3	1	—	—	—	—	—
Yozgat	1 113	3 911	598	67	3	65 731	4	80 100
Zonguldak	207	938	207	9	—	1 542	—	3
Yekûn	99 709	380 243	66 872	11 609	4 996	448 256 7	98 606	160 300

**Muhacir ve mültecilerin aile ve nüfus miktarı ile bunlara
verilen emval 1923-1934**

Vilâyeti	Aile adedi	Aile nüfusu	Hane	Dükkan	Arsa	Tarla	Bağ	Bahçe
Adana	1 938	7 751	1 037	162	54	190 582	2 936	991
Afyon	196	809	124	17	1	3 392	47	—
Aksaray	34	138	34	—	—	69	69	2
Amasya	274	2 087	274	6	—	7 562	764	—
Ankara	321	1 605	265	20	86	77 410	2 242	269
Antalya	339	1 230	328	49	—	1 874	—	257
Artvin	5	49	—	—	—	224	—	—
Aydın	728	2 750	254	28	36	14 179	1 946	251
Bahkesir	3 134	13 849	2 857	289	48	51 881	957	227
Bayzid	175	772	51	49	53	4	—	12
Bilecik	503	2 529	—	—	—	15 599	2 099	1 913
Bolu	3	7	3	—	—	—	—	—
Burdur	22	87	27	—	—	366	2	5
Bursa	2 520	11 107	1 335	36	801	44 183	1 906	2 723
Çanakkale	272	1 084	247	5	148	13 801	—	404
Çankırı	—	—	—	—	—	—	—	—
Çorum	268	547	4	—	13	49	6	—

**Muhacir ve mültecilerin aile ve nüfus miktarı ile bunlara
verilen emval 1923—1934**

Vilâyetler	Aile adedi	Aile nüfusu	Hane	Dükkan	Arsa	Tarla	Bağ	Bahçe
C. Bereket	507	1 834	119	9	16	23 969	—	364
Dişarbakır	270	1 495	225	5	—	1 514	—	—
Denizli	141	840	—	—	—	—	—	—
Elâzığ	91	241	41	—	—	1 680	—	—
Erzincan	11	67	11	—	—	802	—	—
Erzurum	88	453	57	—	—	11 733	—	—
Eskişehir	68	473	144	—	15	8 148	—	—
Edirne	8 849	38 855	7 083	98	1 411	—	—	—
G. Anteb	255	1 023	211	14	—	4 780	—	—
Giresun	13	65	12	—	—	—	—	599
Gümüşane	158	373	158	—	—	15 058	—	—
İçel	81	350	65	14	—	2 831	20	4
İsparta	18	64	18	—	—	221	14	4
İstanbul	9 022	27 067	8 000	500	1 022	250 000	20 000	—
İzmir	6 243	28 992	5 000	2 000	1 243	130 000	10 000	—
Kars	2 836	20 267	2 053	—	—	—	—	—
Kastamoni	43	292	44	4	—	127	62	—
Kırklareli	697	3 380	694	19	—	21 556	331	188
Kayseri	4 345	18 455	1 578	1	—	153 274	7	—
Kırşehir	22	90	21	—	1	—	—	—
Kocaeli	2 216	10 002	734	11	25	19 241	—	—
Konya	466	2 713	466	42	—	17 982	741	—
Kütahya	114	471	113	1	—	—	—	—
Malatya	111	470	97	—	—	1 685	—	—
Maraş	132	568	132	—	—	2 500	1 200	—
Mardin	8	29	8	—	—	—	—	—
Mersin	149	649	125	2	32	—	—	—
Muğla	645	2 672	432	63	—	17 295	—	—
Muş	1 089	2 473	1 086	—	—	51 437	—	2
Manisa	1 318	6 928	623	4	84	14 172	5 262	114
Hakkari	—	—	—	—	—	—	—	—
Ordu	13	50	4	4	—	482	—	—
Samsun	755	3 289	419	5	52	13 560	—	—
Sinop	71	259	71	2	—	2 688	—	—
Sivas	984	4 694	854	—	—	54 162	—	—
Ş. Karahisar	45	214	45	—	—	723	—	—

2510 sayılı kanun hükmüne göre 934 senesinden 938

Haziranına kadar gelen göçmenler

I — Geldikleri memleketler itibariyle aile ve nüfus miktarları:

Sene	Bulgaristan		Romanya		Yugoslavya		Sair mem- leketler		Y E K Ü N	
	Aile	Nüfus	Aile	Nü.	Aile	Nü.	Aile	Nü.	Aile	Nü.
1934	4127	14050	3640	13822	1123	4380	424	1251	9314	33503
1935	7456	25722	6519	25848	1024	3907	51	109	15050	55586
1936	2793	11381	4200	16299	60	211	113	329	7166	28220
1937	3610	13642	3283	13004	10	40	35	78	7000	26764
Yekûn	18046	64795	17644	68973	2217	8538	623	1767	38530	144073

II — İskân vaziyeti

İskân edildikleri vilâyetler	Hane	Nüfus
Trakya vilâyetleri	22768	84675
Cenup ve Orta Anadolu vilâyetleriyle	13639	51381
Ege sahilleri	2123	8017
Şark vilâyetleri		
Yekûn	38530	144073

1923 senesinden 1934 senesine kadar yapılan bilûmum yardımlar

1 : Ev, Dükkân, Arazi tevziatı

Yardım gö- renler	Aile	Nüfus	Ev	Dük- kân	Arsa	Tarla	Arazi dönüm	Bağ dö- nüm	Bahçe dö- nüm
----------------------	------	-------	----	-------------	------	-------	----------------	----------------	------------------

A : Harikzedeler ve Şark Mültecileri

Harikzedeler	7538	38140	6574	58	1	626	—	—	—
Şark mülte- cileri	5877	27646	4532	96	63		122937	—	—
Yekûn	13415	65786	11106	154	64	626	122937	—	—

B : Mübadil, muhacir ve mülteciler

Mübadiller	99709	380243	66872	11609	4996	—	4482567	98606	160300
muhacir ve mülteci	58027	247295	40702	3592	6321	—	1450280	58816	8369
Yekûn	157736	627538	107574	15201	11317	—	5932847	157422	168659

C : Toprağa muhtaç yerli çiftçiler

Yerli çift- çiler	22243	96165	—	—	—	—	731450	—	—
----------------------	-------	-------	---	---	---	---	--------	---	---

U M U M İ Y E K Ü N

Umumi Yekûn	193394	789489	118680	15355	11381	626	6787234	157422	168659
----------------	--------	--------	--------	-------	-------	-----	---------	--------	--------

2510 sayılı kanun hükümlerine göre 21 Haziran 934 tarihinden Mayıs 938 nihayetine kadar tevzi edilen toprak miktarı

Tevzi edilenler	Tevziat		Tahakkuk eden borç		Tapu muamelesi ikmal edilen	
	Aile adedi	Dekar	Lira	Kû	Aile adedi	Miktar dekar
(1) Muhacir ve mülteciler	28536	1151690	1377708	—	12180	555011
(2) Naklolunan şahıslar	2426	149021	63898	—	648	52488
(3) Topraksız veya az topraklı yerli çiftçiler	48411	1517235	180048	50	14900	479078
(4) Göçebeler	7886	120388	54638	—	305	11022
(5) Seylâp ve heyelân gibi afetzedeler	1436	52491	—	—	496	6706
Yekûn	88695	2999825	1676292	50	28529	1104305

1923 senesinden 1934 senesine kadar yapılan bilûmum yardımlar

2: Tohumluk tevziatı		3: Çift hayvanı ve ziraat levazımı tevziatı	
Nevi	Kilo	Nevi	Adedi
Buğday	2678802	Çift hayvanı	22994
Arpa	2464980	Pulluk	27501
Mısır	2113999	Araba	20
Patates	142295	Traktör	12
Fasulye	124990	Çayır Makinesi	20
Soğan	17369	Orak Makinesi	5
Nohut	27216	Bel	13770
Beyaz darı	25717	Çatal Bel	22385
Bakla	9021	Orak	310
Yulaf	6575	Tırmık	2
Susam	1370	Karasaban	15
Karpuz çekirdeği	25	Düven	9
Yekûn	7612359	Bağbıckısı	2780
	Kutu	Bağ desteresi	1818
İpek böceği tohumu	1720	Elek	258
		Dingil	364
		Boyunduruk	275
		Koşum	30
		Beygir tarağı	20
		Polvarizatör	8
		Kilo	
		Göztaşı ve kükürt	19070
		Kireç	278
		Lira	
		Sanatkâr muhacirlere	
		sermaye	15238

**Muhtelif yıllarda alınan ve dağıtılan çift hayvanı, araba ve pulluk miktarı
1934 - 1937**

Seneler	Çift hayvanı	At	Pulluk	Araba	Döner sermaye		
					Lira	Krş.	
1934	1195		796				
1935	2966		2294	59			
1936	5000	117	10000	664	11 241	90	
1937	6609	114	5784	1059	7454	50	
Yekûn	15770	231	18874	1782	18 696	140	

**934 senesinden 15 Haziran 938 tarihine kadar yapılan
yemlik ve tohumluk tevziatı**

A : 2661 ve 2342 sayılı kanunlar mucibince Ziraat bankalarınca tevzi edilen yemlik ve tohumluk buğday miktarı :

Aile	Nüfus	Yemlik buğday		Tohumluk buğday		Yekûn	
		Kilo	Lira	Kilo	Lira	Kilo	Lira
33 943	134 524	23 389 811	1 360 989	7 150 777	387 357	30 540 588	1 748 346

B : İskânca alınıp tevzi edilen sair tohumluklar miktarı:

<u>Nevi</u>	<u>Kilo</u>
Mısır	8198
Pamuk çekirdeği	23500
Buğday	7065
Çavdar	19455
Arpa	50428
Burçak	6348
Nohut	3726
Soğan To.	1070
Fiy	1290
Mercimek	2076
Fasulye	2776
Patates	2207
Yekûn	128059

Vilâyetler itibarile yapılan ev mıkdarı
1934 - 1938

Vilâyetler	Senelere göre mıkdarlar				938 senesi için ihalesi yapılan evler
	934 ve 935	936	927	Yekûn	
Edirne	105	610	758	1473	—
Kırklareli	1184	1200	758	3142	—
Tekirdağ	3191	1733	473	5417	500
Çanakkale	1132	555	770	2457	—
Trakya vilâyetleri yekûnu	5612	4118	2759	12484	500
Kocaeli	—	822	144	961	—
Elâzığ	947	230	54	1231	—
Antalya	—	50	—	50	—
Van	134	50	—	184	—
Kars	—	—	248	248	—
Ağrı	153	10	—	163	—
Yozgat	84	49	251	484	74
Samsun	150	—	—	150	—
Kayseri	—	—	151	151	—
Konya	—	—	300	300	—
Çorum	—	—	328	328	—
Manisa	—	—	286	286	—
Aydın	—	—	132	132	—
Bilecik	—	—	57	57	—
Ankara	75	—	—	75	100
Niğde	33	—	300	333	—
Seyhan	—	—	100	100	240
Sivas	—	—	—	—	452
Tokat	—	—	186	186	—
Isparta	—	—	84	84	—
İzmir	—	—	612	612	362
Diyarbakır	51	—	—	51	298
Diğer vilâyetler yekûnu	1627	1211	3333	6171	1526
UMUMÎ YEKÛN	7239	5329	6092	18660	(*) 2026

(*) Bu meyanda Çorluda Uhlaz çiftliğinde (200) hanelik iki ve Gemerek istasyonunda (452) hanelik bir ve Sincan istasyonunda (100) hanelik bir köy olmak üzere yeniden dört köy kurulmuş olacaktır.

**Muhacir ve mültecilerin aile ve nüfus miktarı ile bunlara
verilen emval 1928 — 1934**

Vilâyetler	Aile adedi	Aile nüfusu	Hane	Dükkân	Arsa	Tarla	Bağ	Bahçe
Niğde	126	323	—	4	—	4 939	—	—
Tekirdağ	4 074	16 111	2 090	76	1 170	148 426	8 185	95
Tokat	373	1 715	247	2	—	15 605	—	—
Trabzon	52	215	52	35	—	163	—	—
Urfa	156	432	156	9	—	4 826	20	12
Van	537	2 744	536	—	—	32 255	—	—
Yozgat	26	106	24	1	—	1 083	—	—
Zonguldak	37	161	36	3	—	88	—	3
Yekûn	58 027	247 295	40 702	3 582	6 321	145 028 0	58 819	88 359

TATAR PAZARCIK

بازارچیک تاتار : افتتاح بازار

Т.-Пазарджикъ — Откриване Панаира.

Tatar-Pazardjik. Ouverture de la foire.

KANDIYE-GİRİT

163. - CANDIA - Crete (English Barracks)

Edit. Behaeddin, photographie, Candia (Crète)

Canéa — Crète

It. Behaeddin, photogr., Candia — Crète.

GIRIT

Edit. R. Behaeddin, photog. Candie, Crète

97 Cana (Crète)

Funeral of a turkish states man — Funérailles d'un ministre turc

RODOS

MIDILLI

SELANİK

Fotoğrafta Beyaz Kule civarında her milletten insanın yaşadığı karma mahallelerden biri olan Akça Mescid görülüyor. Ön plandaki Tekke Camii ile Beyaz Kule ise bu manzaradaki Osmanlı dönemi anıları olarak fotoğrafa dahil oluyorlar.

RUSÇUK

РУСЕ. Една турска махала.

ROUSTSCHOUK. Quartier ture.

РУСЕ — RUSTSCHUK.
Мостъ надъ Лома — Lom-Brücke.

بولغا ريانه، روسچده لوم نهدي اوزرته
برگوري

MOSTAR

SARAYBOSNA

Osmanlı Dönemi'nde ÜSKÜP

ÜSKÜP

СКОПЈЕ - стара варош,
SKOPLJE - stara varoš.

VELES / KÖPRÜLÜ

PRILEP

Erinnerungen an „Prilep“

MANASTIR

BERAT

İŞKODRA

ELBASAN

YANYA

YANYA

KAVALA

FLORINA

VELESTINO

GÜMÜLÇİNE

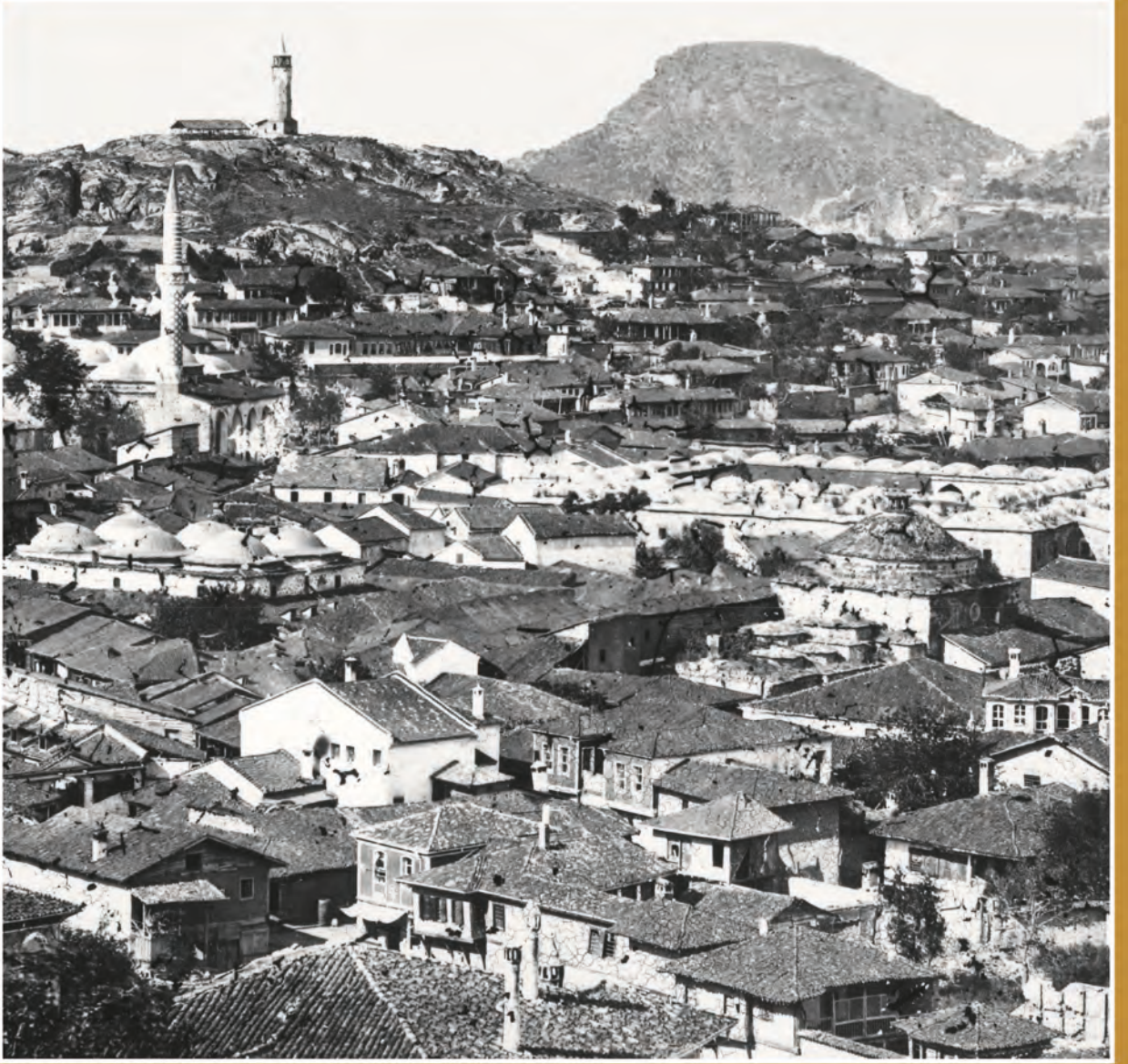
FILIBE

**Пловдивъ — Хисаръ капия.
Plovdiv — Hissar Capou.**

**Общъ изгледъ на Пловдивъ — Небетъ тепе.
Vue de Plovdiv — Nebet Tepe.**

1870'lerde Osmanlı Dönemi FİLİBE (Plovdiv) panoramasından bir detay.

(Nezih Başgelen koleksiyonu)

Girit - Rodos - Midilli - Selanik - Rusçuk - Mostar - Saraybosna - Üsküp
Köprülü - Prilep - Manastır - Berat - İşkodra - Elbasan - Yanya - Filibe
Tatar Pazarcık vd. tarihi gravür, fotoğraf ve eski kartpostallarıyla

ISBN 978-605-396-039-3

9 786053 960393